

עניני קושר ומתיר עיין בשיעורים 95-96 - שיעור 182

I. אם יש להתיר לחגור השמלה העליונה בקשר על גבי קשר או להתירו

(א) עיין בדרכי משה (שי"ז - ה) ובשלטי גבורים (ריג ואלו קשרים) שהביאו בהגהות אלפסי שקשר ע"ג קשר אסור אפילו אם בדעתו להתירו בו ביום דלא כהברכי יוסף שהובא בשערי תשובה ובערוך השלחן (שי"ז - י) ועיין ברמ"א (שי"ז - ה) דיש ליזהר שלא להתיר שום קשר שהוא שני קשרים זה על זה דאין אנו בקיאים איזהו מיקרי קשר של אומן ולפי זה לכאורה יש לאסור חגורות אלו אמנם מסתמא דדעת הרמ"א דרק מנהג להתמיר מאחר דיש ספק ספיקא נגד חשש איסור (כ) חזא דהוי ספק מעשה אומן ואפילו נאמר דהוי מעשה אומן (ל) יש לומר כדעת רש"י והרא"ש שכל קשר העשוי להתירו ביומו מותר ואפילו הוא מעשה אומן אמנם עיין בפמ"ג (ה"א סק"ד) דספק ידיעה אין חשוב ספק אבל ס"ס באיסור דרבנן מצרפינן גם חסרון ידיעה לס"ס ולכן מעיקר הדין אין לחשוש וזה רק מנהג להתמיר מ"מ יש להתמיר כחומרא דהרמ"א ועיין באליהו רבה (פק"ה) שכתב דנראה להקל אפילו לאיזהו צורך כל שעשוי בו ביום ולכן רצועות מנעלים של תינוק יש להקל לקשור קשר על גבי קשר

(ב) עיין בחזו"א (ג"ז - י"ז ד"ה "כתב") שכתב דהא דנהגו שלא להתיר ב' קשרים זה ע"ג זה חומרא בעלמא הוא דהא דתנן בשבת (ק"ה:) קושרת אשה מפתח חלוקה ופריך הגמרא פשיטא אמאי פשיטא אפשר לעשותו במעשה אומן ואסור ועיין בערוך השלחן (שי"ז - י) ובשע"ת (שי"ז - ה) דקשר שדעתו להתירו ביומו לא נחשב מעשה אומן וגם לא הוי קשר של קיימא ומותר לכתחלה לרש"י וגם להרמב"ם אכן לבה"ל (שי"ז - ה ד"ה "הקושר") ולקצות השלחן (קכ"ג - ד) אסור אבל אם יכול להתירו ביד אחת לקצות השלחן יהיה מותר דלא נחשב מעשה אומן אפילו להרמב"ם ועל פי רוב יכולים להתיר הקשר ביד אחת אמנם לבה"ל גם זה אסור

II. קשירת השקית ע"י חוט ברזל דק לדינא נראה דאף דיש האוסרים בזה וכמו שכתב השש"כ (פרק ט - סעיף י"ג) מ"מ אף אי אוסרים אינו אלא דוקא בסוגר לקיימא דהיינו ליותר מיום או ז' ימים ויותר נוטה להקל עיין בשיעור 96

III. קושר בודד מערב שבת אסור לעשות עליו עוד קשר להצד ששני קשרים זה על זה אסורים דכיון דהקשר הראשון שהיה בודד שאינו מתקיים לא היה עליו שם קשר כלל עכשיו כשעושה עוד קשר שע"ז מתקיים הקשר הראשון אסור אף שבפועל אינו עושה אלא קשר אחד כיון שקשר זה הוא הגורם להתקיים אסור

IV. שני קשרים שנפתחו מעט כגון בציצית שאסור בשום אופן להדקם ובנידון זה אפשר שאיכא בזה אף חשש לדאורייתא דהא כשמהדק הקשרים כוונתו שיתקיים כן לעולם וא"כ הוי קשר של קיימא ואין לומר דכיון דהקשרים היו כבר א"כ אינו עושה דבר חדש דמאחר ולא היו הקשרים מהודקים אינם נחשבים כלל לקשר (עיין בספר שבתותי תשמורו זף ס"ז)

Making Knot on Top of a Laced Shoe to Secure Lace .V

(א) עיין שמירת שבת כהלכתה (ט"ז - י"ג) דהעושה עניבה שעל גבי קשר ובדעתו להתירה

תוך כדי מעת לעת אסור לקשור קשר על גבי העניבה כדי להדקה. ולכן העונב את נעליו אל יקשור קשר על גבי העניבה.

- (ב) עיין ספר אור השבת (ב - דף קמ"ד) 1) דלערוך השלחן (שי"ז - י) ולשע"ת (שי"ז - ב) דקשר שדעתו להתירו ביומו לא נחשב מעשה אומן וגם לא הוא קשר של קיימא ומותר לכתחלה לרש"י וגם להרמב"ם. אכן לכה"ל (שי"ז - ב ד"ה הקוש) ולקצות השלחן (קכ"ג - ד) אסור. 2) אבל אם יכול להתירו ביד אחת לקצות השלחן יהיה מותר דלא נחשב מעשה אומן להרמב"ם ועל פי רוב יכולים להתיר הקשר ביד אחת. ולכה"ל גם זה אסור. 3) ועוד החזו"א (ג"ז - י"ז) סבר דרמ"א שאסר לעשות קשר ע"ג קשר חומרא בעלמא הוא. והוא רק מנהג להחמיר בו והיכא דלא נהגו להחמיר אין מחמירין. וגם אינו חזק ואמיץ כקשר ע"ג קשר 4) ועוד בחוט פתוח יש חשש היזק ובפרט לקטנים ביותר. וצ"ע

VI. Knotting and Unknotting Plastic Food and Garbage Bags .

(א) שקית פלאסטיק ששמים בתוכה החלות או מיני עוגות נראה שאין לקשורו בקשר אחד על ראש אחד אף היכא שקושרו בדעת להתירו בפחות מעת לעת דאפילו לדעת השע"ת ועיה"ש שמתיר קשר ע"ג קשר ליומו אף אם מהודק היטב מ"מ יש לאוסרו מטעם גזירת הכל בו שהובא במ"ב (שי"ז - ל"ד) דכל קשר שלפעמים נמלך ומבטלו שם אסור מדרכנן אע"פ שתחלת עשייתו הוא רק ליומו. ובשקיות אלו גם כן לפעמים מניחים הקשר יותר מיום אחד וכגון שנותנו לתוך הפריזער.

(ב) להתיר שקית פלאסטיק שנקשר בקשר אחד בראש אחד עיין ספר אור השבת (דף קל"ז) ועיין 1) שו"ע (שי"ד - ח) חתולות של תמרים וגרוגרות אם הכסוי קשור בחבל מתיר וסותר שרשרות החבל. 2) ושו"ע (שי"ז - ט) שמותר להפקיע ולחתוך קשרי השפוד שקושרים בטלה או בעוף הצלויים ושם במשנה ברורה (מ"ז) 3) וה"ה פירות שקושרים או תפורים יחד בחוט מותר להתיר או לחתוך החוט. ועיין בחזו"א (ג"א - י"ג) דהטעם שאין בו משום מלאכת מתיר הוא משום דכל שעסקו הוא רק להוציא המאכל ולא מעשה המתיר אין זה בגדר מלאכה רק שימוש אמנם הוסף דזהו רק כשמשחית ומקלקל הקשר והחוט כשמתירו או קורעו דאז הוא מקלקל ודרך שהישתמשות לצורך האוכל ומותר. ולפי זה שפיר אסור להתיר הקשר שנקשר בראש שקית פלאסטיק אעפ"י שכל כוונתו להגיע אל האוכלים. ועיין בכה"ל (שי"ד - ח ד"ה חתולות) שמתיר רק על ידי חתיכה או קריעה אבל להתירו אסור. ולכן צריך לקרוע הפלאסטיק ולא להתיר הקשר.

(ג) אם נקשר הפלאסטיק בחנות או במאפיה (bakery) זה תלוי בג' מחלוקות 1) עיין במשנה ברורה (שי"ז - כ"ה) דכל קשר שעשוי להתקיים רק עד שיקחנו הבעל הבית לביתו לא מקרי של קיימא דכל שעומד להתיר בכל שעה מותר. וזה דעת הלבוש אבל המג"א (ה"י) אסר משום דתלוי בזמן הקשר ולא בדעת הקושר. 2) ואם קשר אמיץ חשוב מעשה אומן. לדעת הבה"ל וקצות השלחן חשיב מעשה אומן אבל לדעת העה"ש ושע"ת אינו חשוב מעשה אומן אם מתירו ביומו 3) אם מתיר קשר דרכנן במקום מצוה. עיין שו"ע (שי"ז - ב) דמותר במקום מצוה. אכן המשנה ברורה (י"ג) הביא מהבית מאיר שהרבה ראשונים חולקים על היתר זה. ולכן נכון יותר לא לסמוך על ההיתרים ולקרוע השקית באופן קלוקל.

(ד) נראה שאלו שמשתמשיין בהם לאשפה הקשר שעושים שם הוא קשר של קיימא שעומד להתקיים לעולם ואפילו אם אין הקשר חזק ואמיץ וכגון שהפלאסטיק עב מ"מ אסור אם אינו עומד לשרוף בתוך כ"ד שעות. עיין ספר אור השבת (ב - קמ"ז)